

Література

Іван Кавалерідзе : життя і творчість / Н. М. Капельгородська [та ін.]. – Київ: КИЙ, 2007. – 336 с. : іл.

У виданні, присвяченому визначному українському митцеві І. П. Кавалерідзе, розповідається про життєвий і творчий шлях майстра.

Капельгородська, Н. М. Відновлення історії : пам'ятник княгині Ользі в Києві / Н. М. Капельгородська, О. Р. Синько. – Київ : [б. м. в.], 1996. – 87 с.

Шаров, І. Кавалерідзе Іван Петрович : (1887–1978) – скульптор, кінорежисер, драматург / Ігор Шаров // 100 видатних імен України / Ігор Шаров. – Київ, 1999. – С. 157–162.

Білодуб, О. Останні світлини Івана Кавалерідзе / О. Білодуб // Українська культура. – 2003. – № 7. – С. 40.

Бондаренко, М. Третє народження музею Івана Кавалерідзе : [у Києві] / М. Бондаренко // Вісті з України. – 1993. – 21–27 квіт. – С. 10.

Крук, С. Безсмертя Івана Кавалерідзе / С. Крук // Літературна Україна. – 2002. – 18 квіт. (№ 15). – С. 1.

Нестеренко, П. Митець рідкісного таланту / П. Нестеренко // Урядовий кур'єр. – 2002. – 13 квіт. (№ 71). – С. 8–9.

Орленко, П. Окрилений музами / П. Орленко // Історичний календар-2002. – 2002. – С. 220–229.

Синько, Р. На зламі епох : про творчість скульптора І. Кавалерідзе / Р. Синько // Літературна Україна. – 2003. – 21 серп. – С. 9.

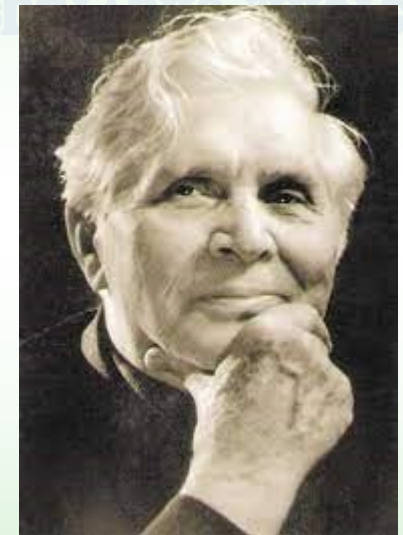
Щур, І. Мистецька спадщина Івана Кавалерідзе / І. Щур // Дивослово. – 2005. – № 1. – С. 61–64.

ЦБС Подільського району
м. Кисва
Центральна районна бібліотека
імені Івана Франка

Пам'ятні літературно-мистецькі дати 2022 року

випуск №3

Іван Кавалерідзе

до 135-річчя

від дня народження українського
скульптора, кінорежисера,
сценариста

13. 04. 1887– 03. 12. 1978

Київ, 2022

Біографічні дані

Народився 13 квітня 1887 року на хуторі Алданський (нині с. Новопетрівка Роменського району Сумської області). Основи художньої освіти здобув у Київському художньому училищі (1907–1909). Після його закінчення молодий митець удосконалював свою майстерність у Петербурзькій Академії мистецтв у І. Гінзбурга (1909–1910), а пізніше – у приватній студії Н. Арсона в Парижі (1910–1911). Серед ранніх творів майстра найцікавішими є портрети актора Г. Боссе (1908), співака Ф. Шаляпіна (1909), «Автопортрет» (1911), пам'ятник княгині Ользі в Києві (1911, не зберігся), композиції «Кінорежисер Я. Протазанов» (1912), «Святослав у бою», «Ярослав Мудрий із папірусом» (обидві 1915).

Беручи участь у здійсненні плану монументальної пропаганди, І. Кавалерідзе створив пам'ятники Т. Шевченкові (1918) та Героям Революції (1918–1921) в Ромнах Сумської області, Г. Сковороді в Лохвиці (1922; 1972 – переведений у бронзу). Низку творів скульптора середини 20-х років, зокрема пам'ятники Т. Шевченкові в Полтаві (1925) та Сумах (1926, не зберігся) виконано під впливом кубізму. В 1939 році І. Кавалерідзе створив скульптурну композицію «Запорожець на коні».

У повоєнний період І. Кавалерідзе захопився образами видатних письменників та акторів України, присвятивши їм скульптурні композиції «А. Бучма в ролі Миколи Задорожного» (1954), «І. Паторжинський у ролі Карася», «М. Литвиненко-Вольгемут у ролі Одарки» (всі 1957), «Марко Кропивницький» (1963) та інші.

До останніх творів належать пам'ятники П. Запорожцю в Білій Церкві (1971) та Г. Сковороді в Києві (1977). Столицю України прикрашають меморіальні дошки та горельєфи, виконані майстром. Талант І. Кавалерідзе виявився також у режисерській роботі в кіно. Зняв фільми «Злива» (1929), «Перекоп» (1930), «Коліїщина» (1933), «Прометей» (1935), «Наталка Полтавка» (1936), «Запорожець за Дунаєм» (1937), «Григорій Сковорода» (1958), «Повія» (1961). За вагомий внесок у розвиток українського кіномистецтва в 1969 році І. Кавалерідзе було присвоєно звання народного артиста Української РСР.

Відомий також як драматург (п'єси «Волянів меч», 1966; «Перша борозна», 1969 та інші).

Помер 3 грудня 1978 року в Києві.

Скульптури

Пам'ятник княгині Ользі, святому апостолу Андрію Первозванному та просвітителю Кирилу й Мефодію у Києві, розташований на Михайлівській площі поруч із Михайлівським Золотоверхим собором. Композиція складається з трьох мармурових скульптур на гранітному постаменті: у центрі розташована постать княгині Ольги, ліворуч – апостол Андрій Первозваний, праворуч розташовані просвітителі Кирило і Мефодій.

Вперше пам'ятник відкрито 4 вересня 1911 року. Його авторами були скульптори І. Кавалерідзе, П. Сниткін та архітектор В. Риков. У 1919 році вандала скинули скульптуру княгині Ольги, а до 1935 року пам'ятник був остаточно демонтований.

У 1996 році пам'ятник відновили. Автори реконструкції – скульптори В. Сівко, М. Білик та В. Шишов.

Мандрівний філософ. Григорій Сковорода багато часу провів у Києво-Могилянській академії, де він із перервами навчався з 1734 до 1753 року. Саме неподалік цієї академії й було вирішено встановити пам'ятник у 1970-і роки ХХ ст. Автором проєкту став український скульптор І. П. Кавалерідзе, архітектором – В. Г. Гніздилів.

Спочатку Кавалерідзе зобразив Сковороду босим, з Біблією та хрестиком. Проте партійне керівництво відхилило такий проєкт, тож пам'ятник довелося переробляти.

В остаточному варіанті, хрестик із шиї прибрали (на місці хрестика досі можна побачити нерівності), біблія була замінена сумкою, а філософ взутий. Пам'ятник встановили в 1976 році, а офіційно відкрили 1 березня 1977 року. Скульптура Григорія Сковорода виконана в повний зріст із бронзи. Він зображений мандрівником, який прийшов до Києва здалеку й дивиться в бік Могилянської академії.